

XU HƯỚNG NÂNG CẤP CÁC FTA CỦA ASEAN

Trong nửa cuối năm 2022, các nước thành viên ASEAN đã tiến hành nâng cấp nhiều hiệp định thương mại tự do của khối, và đạt được những tiến triển đáng kể. Cụ thể, ASEAN đã hoàn tất đàm phán nâng cấp Hiệp định thương mại tự do với Australia-New Zealand (AANZFTA), khởi động đàm phán nâng cấp Khu vực thương mại tự do ASEAN - Trung Quốc (ACFTA), chuẩn bị cho đàm phán nâng cấp Hiệp định thương mại hàng hóa của ASEAN (ATIGA) và Hiệp định thương mại hàng hóa của ASEAN - Ấn Độ (AITIGA). Dự kiến, các hiệp định này sẽ được cải thiện mở rộng phạm vi bao trùm và làm sâu sắc thêm mối quan hệ thương mại – đầu tư giữa khu vực nội khối ASEAN nói riêng, và ASEAN với các đối tác thương mại quen thuộc, nói chung.

Hoàn tất đàm phán nâng cấp Hiệp định AANZFTA

Ngày 13/11/2022, tại Hội nghị Cấp cao ASEAN lần thứ 40 và 41, lãnh đạo các nước ASEAN, Australia và New Zealand đã tuyên bố cơ bản hoàn tất đàm phán nâng cấp Hiệp định Thương mại tự do ASEAN-Australia-New Zealand (AANZFTA).

Hiệp định AANZFTA chính thức có hiệu lực từ 2010, là một Hiệp định thương mại tương đối toàn diện, bao gồm rất nhiều cam kết về hàng hóa, dịch vụ, đầu tư, thương mại điện tử, di chuyển thể nhân, sở hữu trí tuệ, chính sách cạnh tranh và hợp tác kinh tế... Hiệp định này đã được sửa đổi một lần vào năm 2015 qua bản Nghị định thư thứ nhất sửa đổi AANZFTA, trong đó quy định chi tiết hơn về quy trình cấp giấy chứng nhận xuất xứ trong thương mại hàng hóa.

Hiệp định AANZFTA đã đóng góp đáng kể trong việc phát triển sâu sắc mối quan hệ hợp tác thương mại – đầu tư giữa ASEAN với Australia và New Zealand bất chấp những ảnh hưởng tiêu cực của đại dịch COVID-19 và các căng thẳng địa chính trị trên thế giới. Trong năm 2021, trao đổi thương mại giữa ASEAN với Australia và New Zealand đã tăng trưởng mạnh mẽ, với tổng kim ngạch xuất nhập khẩu hàng hóa giữa ASEAN và Australia đạt 81,6 tỷ USD, tăng 49% so với năm 2020. Trong khi đó, thương mại hàng hóa giữa ASEAN và New Zealand đạt 11 tỷ USD, tăng 22,5% so với năm 2020. Trong năm 2021, tổng trị giá đầu tư nước ngoài từ Australia và New Zealand vào các nước thành viên ASEAN đạt tới 589 triệu USD.

Sau hơn một thập kỷ có hiệu lực, Hiệp định AANZFTA được đàm phán nâng cấp nhằm đảm bảo duy trì tính cạnh tranh, chất lượng cao của Hiệp định, đồng thời vẫn phù hợp và có lợi cho doanh nghiệp. Việc nâng cấp cũng nhằm đảm bảo Hiệp định phù hợp với các chính sách, xu hướng thương mại hiện tại, đóng góp hiệu quả vào các nỗ lực phục hồi kinh tế sau đại dịch và ứng phó hiệu quả với các thách thức của khu vực và thế giới.

Bản nâng cấp Hiệp định AANZFTA sẽ bổ sung thêm 03 Chương mới về (i) Mua sắm công; (ii) Doanh nghiệp vừa, nhỏ và siêu nhỏ (SMSEs), và (iii) Phát triển thương mại và bền vững. Hiệp định được nâng cấp dự kiến sẽ đem lại những lợi ích đáng kể cho doanh nghiệp các nước tham gia Hiệp định nói chung và doanh nghiệp Việt Nam nói riêng thông qua việc cải thiện các biện pháp minh bạch, tăng cường thuận lợi hóa thương mại trong thời kỳ khủng hoảng, giảm chi phí và thời gian cho hoạt động xuất nhập khẩu, sử dụng các giải pháp công nghệ cho thương mại, thúc đẩy hợp tác trong lĩnh vực công nghệ số, phát triển bền vững và dịch vụ giáo dục, tăng cường sự tham gia của các doanh nghiệp vừa và nhỏ trong hoạt động kinh tế như mua sắm công...

Việc hoàn tất đàm phán Hiệp định AANZFTA bản nâng cấp được coi như một thành tựu đáng ghi nhận. Theo đó, các nước thành viên Hiệp định dự kiến sẽ ký kết và công bố Nghị định thư sửa đổi AANZFTA vào tháng 3/2023 trước khi chính thức đưa bản nâng cấp vào thực hiện.

Khởi động đàm phán nâng cấp ACFTA

Ngày 11/11/2022, tại Hội nghị Cấp cao ASEAN – Trung Quốc lần thứ 25, ASEAN và Trung Quốc đã chính thức công bố khởi động đàm phán nâng cấp Khu vực Thương mại tự do ASEAN – Trung Quốc (ACFTA).

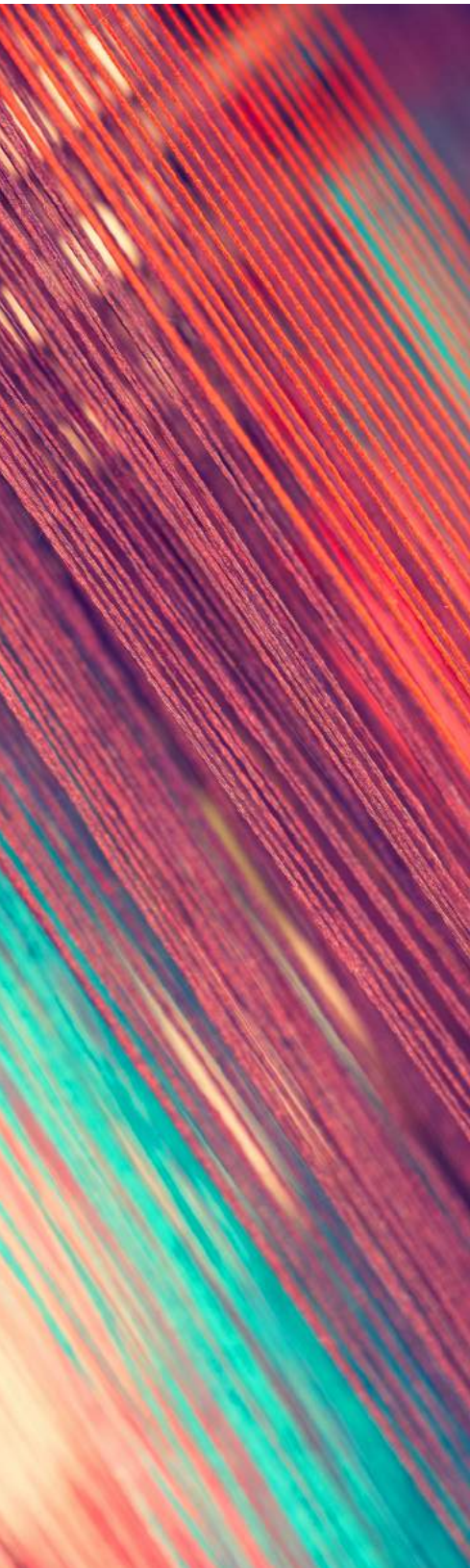
ACFTA được biết đến là FTA lâu đời nhất của ASEAN với một đối tác ngoài ASEAN. ASEAN và Trung Quốc ký Hiệp định khung về Hợp tác kinh tế toàn diện tháng 11/2002. Trên cơ sở Hiệp định khung, hai bên tiếp tục đàm phán và ký kết các Hiệp định về Thương mại Hàng hóa (có hiệu lực từ tháng 7/2005), Hiệp định về Thương mại Dịch vụ (có hiệu lực từ tháng 7/2007), Hiệp định về Đầu tư (có hiệu lực từ tháng 2/2010) nhằm thiết lập Khu vực thương mại tự do ASEAN – Trung Quốc. Tháng 11/2015, các nước thành viên đã ký kết một Nghị định thư sửa đổi Hiệp định khung và các Hiệp định liên quan trong khuôn khổ ACFTA, trong đó có nhiều cam kết mới về hàng hóa, dịch vụ và đầu tư.

ASEAN và Trung Quốc sẽ tiến hành nâng cấp ACFTA trong một số lĩnh vực mà cả hai bên cùng quan tâm, trong đó bao gồm kinh tế kỹ thuật số, kinh tế xanh, kết nối chuỗi cung ứng, cạnh tranh, bảo vệ người tiêu dùng, doanh nghiệp siêu nhỏ, nhỏ và vừa (MSMEs).

Việc đàm phán nâng cấp ACFTA dự kiến sẽ góp phần làm sâu sắc mối quan hệ hợp tác kinh tế giữa ASEAN và Trung Quốc, đóng góp vào công cuộc phục hồi kinh tế sau đại dịch của cả hai bên. Ngoài ra, việc nâng cấp ACFTA nhằm đảm bảo các cam kết của Hiệp định phù hợp hơn với các doanh nghiệp ASEAN và Trung Quốc, giúp các doanh nghiệp ứng phó hiệu quả hơn với các thách thức trong khu vực và trên thế giới.

Trong hơn 20 năm hợp tác, Trung Quốc đã trở thành đối tác thương mại lớn nhất của ASEAN và là nguồn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) lớn thứ ba vào khu vực này (chỉ sau Mỹ và EU). Năm 2021, bất chấp những tác động tiêu cực từ đại dịch COVID-19, trao đổi thương mại hàng hóa giữa ASEAN và Trung Quốc vẫn đạt 669 tỷ USD, tăng 29% so với năm trước đó. Đồng thời, tổng vốn FDI từ Trung Quốc vào ASEAN năm 2021 cũng đạt tới 13,8 tỷ USD, chiếm 7,8% tổng vốn FDI vào ASEAN năm 2021, và tăng gần gấp đôi so với mức 7,1 tỷ USD năm 2020.

Chuẩn bị khởi động đàm phán nâng cấp ATIGA, AITIGA

Ngày 14/9/2022, trong khuôn khổ Hội nghị Bộ trưởng Kinh tế ASEAN lần thứ 54, các Bộ trưởng ASEAN đã trao đổi về việc triển khai đàm phán nâng cấp Hiệp định Thương mại hàng hóa ASEAN (ATIGA). Tương tự như các FTA khác, việc nâng cấp Hiệp định ATIGA nhằm điều chỉnh các quy định hiện hành và bổ sung các quy định mới để phù hợp hơn với bối cảnh thế giới có nhiều biến động khó lường như hiện nay (đại dịch, xung đột Nga-Ukraine...), từ đó giúp ASEAN có thể ứng phó tốt hơn với những khó khăn hiện tại và những thách thức trong tương lai gần tới.

Tính đến thời điểm hiện tại, do hầu hết thuế quan đã được xóa bỏ giữa các nước ASEAN nên mục tiêu chính của việc nâng cấp Hiệp định ATIGA sẽ là giảm bớt các rào cản thương mại trong khu vực, tạo thuận lợi hóa thương mại, tăng cường minh bạch hóa chính sách, qua đó thúc đẩy việc luân chuyển hàng hóa tự do giữa các nước, củng cố chuỗi cung ứng trong khu vực... Với mục tiêu này, những nội dung dự kiến sẽ được đưa vào đàm phán nâng cấp Hiệp định ATIGA bao gồm: đối xử quốc gia và mở cửa thị trường hàng hóa; quy tắc xuất xứ; thủ tục hải quan và tạo thuận lợi thương mại; phòng vệ thương mại; các biện pháp SPS, TBT. Ngoài ra, các nước ASEAN cũng dự kiến bổ sung những nội dung về thương mại và môi trường cũng như doanh nghiệp siêu nhỏ, nhỏ và vừa (MSME) trong đàm phán nâng cấp Hiệp định ATIGA.

Bên cạnh đó, tại Hội nghị tham vấn các Bộ trưởng Kinh tế ASEAN-Ấn Độ ngày 16/09/2022, ASEAN và Ấn Độ cũng đã thống nhất việc khởi động các cuộc đàm phán nâng cấp Hiệp định Thương mại hàng hóa ASEAN-Ấn Độ (AITIGA). Tại Hội nghị, hai bên đã thông qua phạm vi rà soát của AITIGA với mục tiêu giúp cho Hiệp định trở nên thân thiện, đơn giản hơn, tạo thuận lợi thương mại cho doanh nghiệp cũng như đáp ứng các thách thức trong khu vực và trên thế giới hiện nay. ■

